

Пакетът „Чиста енергия“ и предизвикателствата пред българската енергетика

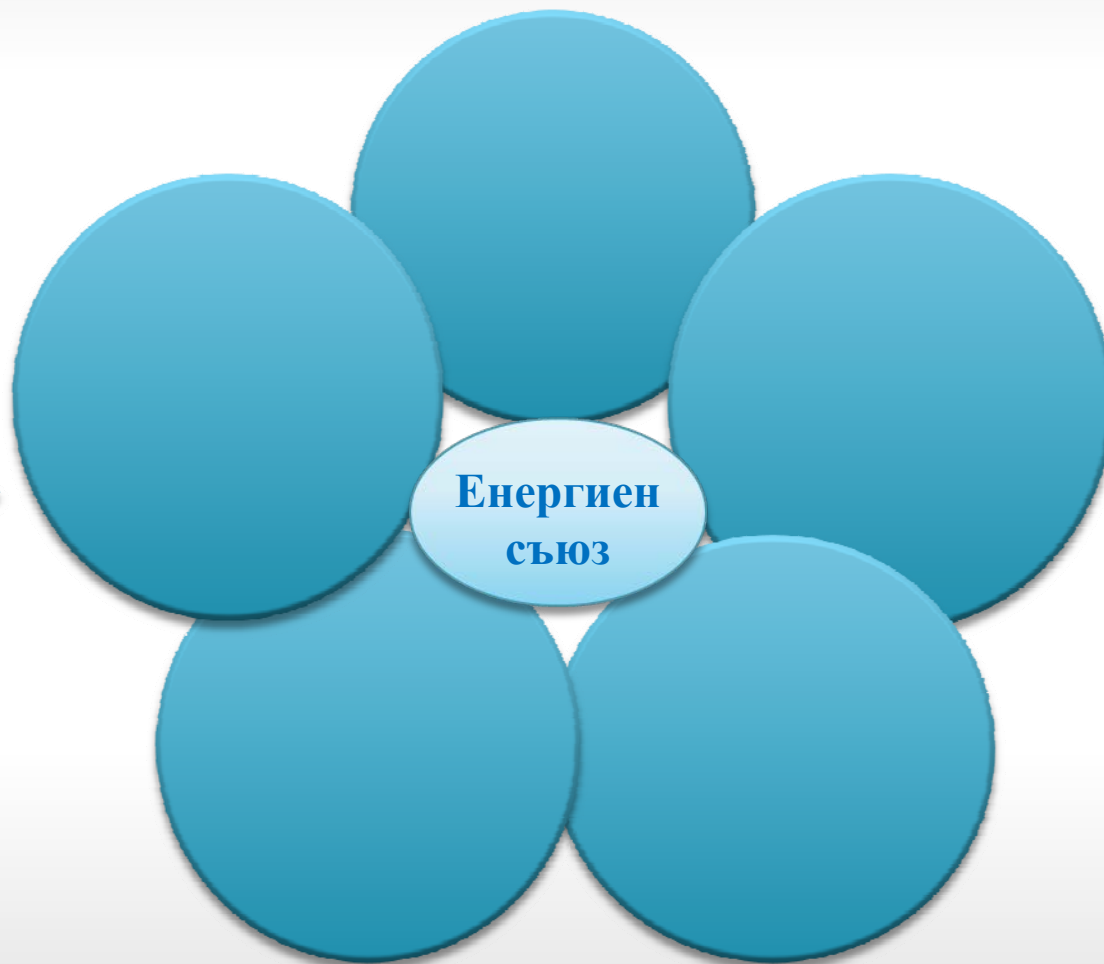
Доц. д-р Иван Н. Иванов
Председател на КЕВР

Енергиен съюз

5 приоритетни цели

Единен вътрешен електроенергиен пазар

Целенасочена дългосрочна политика за либерализация на енергийните пазари:

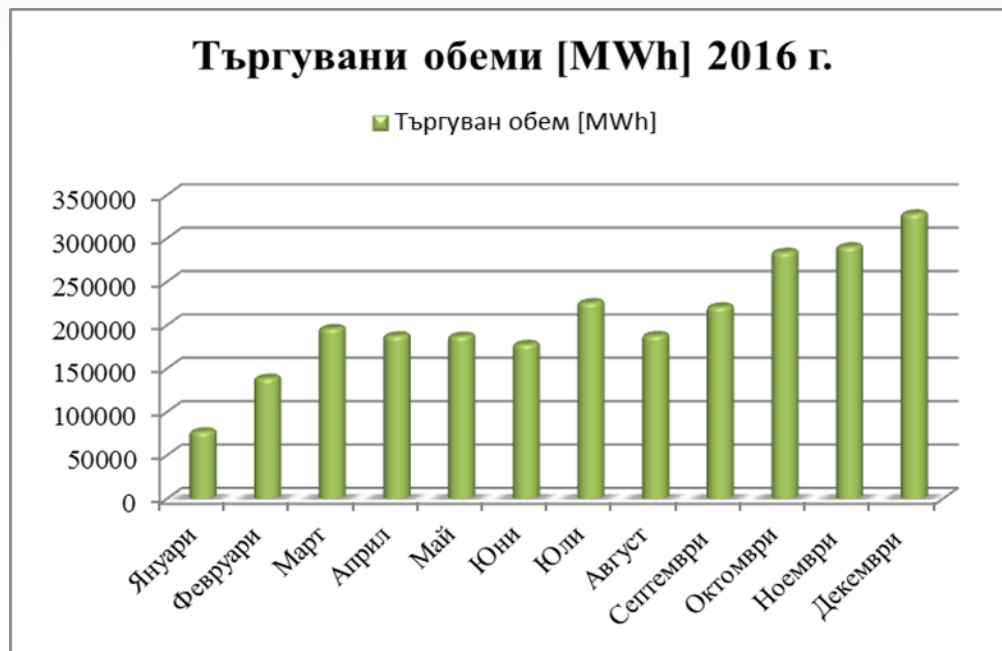
1. Първи енергиен пакет – ел.енергия 1996 г., газ -1997г.
2. Втори енергиен пакет – 2003 г.
3. Трети енергиен пакет – 2009 г.
4. 2016 г. –Нов законодателен пакет за пазара на електрическа енергия „Чиста енергия за всички европейци“

Цел:

Развитие на пазара на електрическа енергия в България

- През 2016 г. стартира независимата енергийна борса
  - търгуван обем – 2,5 TWh
  - брой участници – 48
- Смяна на доставчик
  - небитови – 8,12% (86 000)
  - битови – 0,02% (1 000)

Представява 5,8% от общия търгуван обем

Предизвикателства пред пълната либерализация на пазара на електрическа енергия

- Договори с преференциални цени за изкупуване на електрическа енергия – дългосрочни договори, ВЕИ, когенерации
- Ликвидност на Българска независима енергийна борса
- Модел единствен купувач (НЕК ЕАД)
- Регулирани цени на дребно (срок 2021 г.)
- Висок дял на уязвими потребители (тарифи)

Законодателен пакет „Чиста енергия за всички европейци“

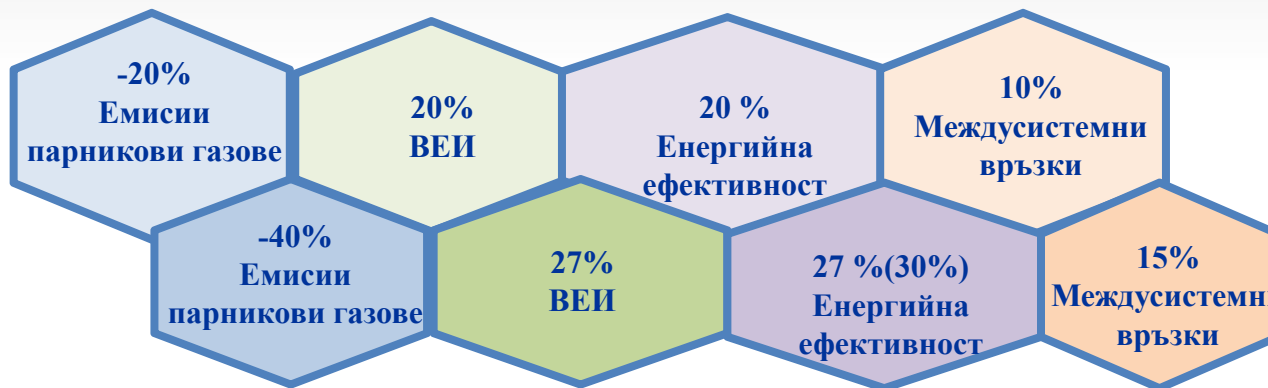
- **Пакетът „Чиста енергия дава рамката за развитие на пазара за електроенергия за периода 2020-2030 г.**

Три основни цели:

- **глобално лидерство в областта на енергията от възобновяеми източници**
- **справедливи сделки за потребителите**
- **енергийна ефективност**

2030 Цели: климат и енергетиката

Европа 2020

Европа 2030

България 2020

Модел на пазара на електрическа енергия 2020-2030

Свободен пазар

- Конкуренция
- Избор за потребителите
- Собствено производство на потребителите

Ръст на ВЕИ

- Децентрализация и гъвкавост-ВЕИ
- Ниски пределни цени
- МСП свързани към ОРС

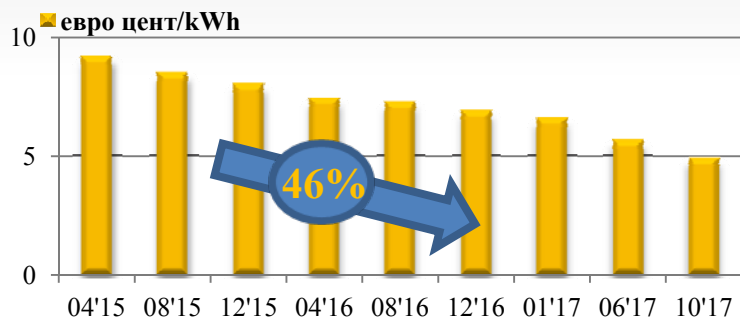
Нови технологии

- Интелигентни мрежи
- Интелигентни измервателни уреди
- Интелигентно отопление
- Електрически автомобили
- Интернет на нещата
- Управление на данни
- Киберсигурност

Възобновяема или ядрена енергия?

Цена на фотоволтаични централи
Германия

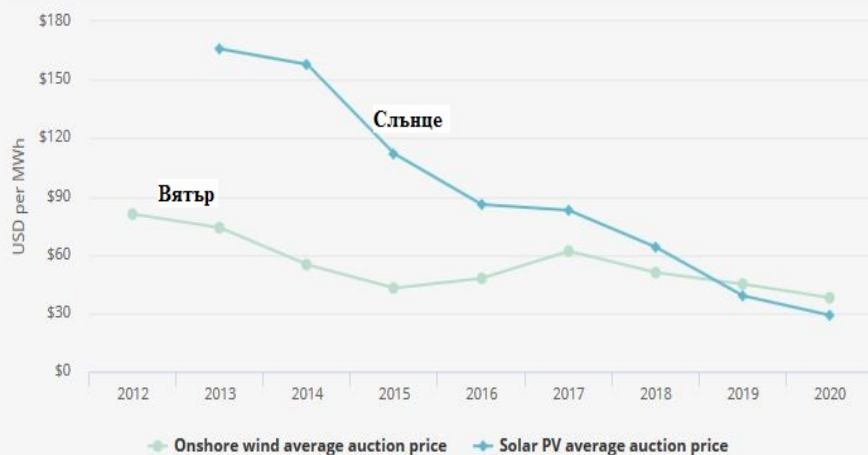
Средни цени в ЕС

Фотоволтаични централи
 Германия – 4,91 € цента/ kWh
 Франция - 6,25 € цента/ kWh

Атомни централи

Обединено Кралство – АЕЦ Хинкли роинт-11,8 USD цента /kWh: 10 € цента/ kWh (стойност на проекта - £20,3 милиарда (26.2 милиарда USD)
 Унгария-АЕЦ Пакш- прогнозна цена 8-10 € цента/ kWh (10 милиарда € Русия +2,5 милиарда € Унгария)
 АЕЦ Белене -прогнозна цена 8 € цента/ kWh

Средна цена US долар за MWh постигната на търгове за вятърни и фотоволтаични централи в зависимост от въвеждането им в експлоатация

Цени на световен пазар

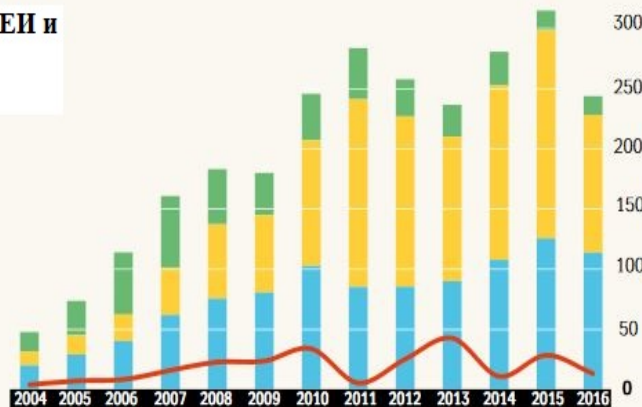
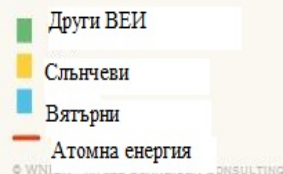
Достигнати цени на търгове 2016
Фотоволтаични централи 5 US\$ цента /kWh
Вятърни централи 4 US\$ цента/kWh

Възобновяема или ядрена енергия?

Световни инвестиции във ВЕИ и атомна енергия

US долар, 2004-2016 г.

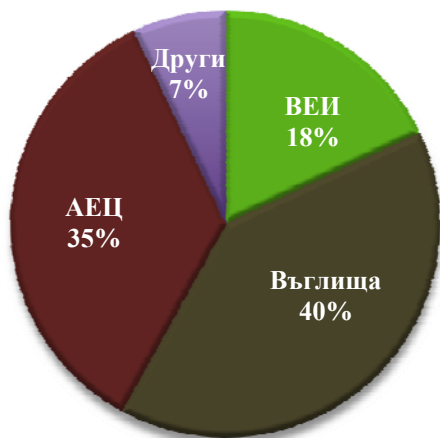

Вятърна, слънчева и атомна енергия: Инсталиран капацитет и производства в ЕС

Възобновяема или ядрена енергия?

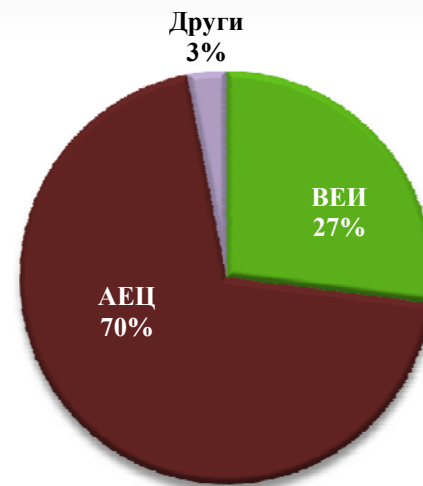
Енергиен микс 2017

Енергиен микс 2030 без нова ядрена централа

Енергиен микс 2030 при нова ядрена централа

Ръст ВЕИ в ЕС

70 %
Оптимистичен сценарий

50 %
Нормален сценарий

Справедливи сделки за потребителите

Потребителите – в центъра на енергийния пазар
Премахване на неравнопоставеността спрямо енергийните
компани, чрез:

Потребители

Енергийни
компани

1. **До 2025 г.** - смяна на доставчик в рамките на 24 часа
2. По-добра информация за енергопотреблението и съответните разходи
3. Ясни и лесни за разбиране данни във фактурите
4. Достъпни платформи за сравнение на цени

Потребителите – активни участници на пазара за електрическа енергия (prosumers):

Да се създадат условия, които да позволят на потребителите:

- Да произвеждат електрическа енергия от възобновяеми източници
- Да използват енергията за собствени нужди
- Да продават електрическата енергия
- Да се организират в енергийни кооперативи

Нова роля на Операторите на разпределителни системи

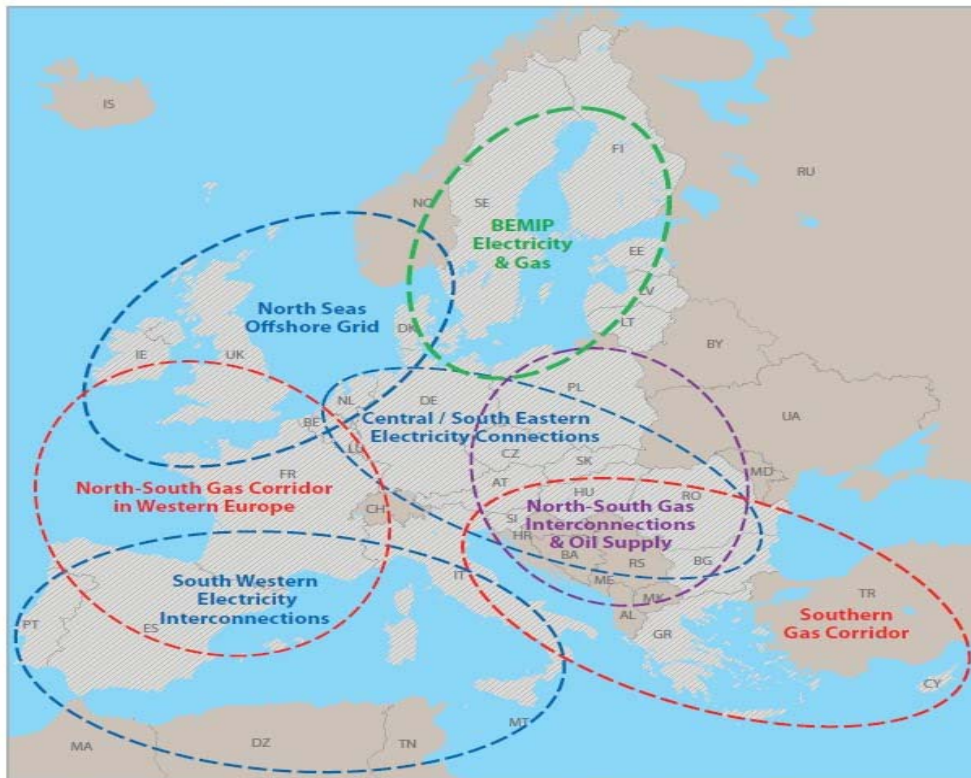
- да изпълняват задачи, свързани с гъвкавите източници на енергия (ВЕИ)
- да обменят информация за мрежата и да се координират с ОПС
- да разработят планове за развитие на мрежата
- да прилагат иновативни решения за управление на мрежата си
- да участват в създаването на общоевропейска структура на ОРС
- да са неутрални и необвързани

Механизъм за свързана Европа. Проекти от общ интерес

Европейски приоритетни енергийни проекти за електроенергия, газ и петрол

© European Union – Directorate-General for Energy – November 2010

- Gas
- Electricity
- Electricity and gas
- Oil and gas
- Smart Grids for Electricity in the EU

Цел:

Постигане на основните цели на енергийната политика на ЕС

- сигурност на енергийните доставки
- пазарно свързване
- конкуренция и устойчивост

http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/transparency_platform/map-viewer/main.html

❖ Диверсификация:

- Правило N-1
- Проекти от общ интерес

❖ Сигурност на доставките:

- Механизъм за доставки в извънредни ситуации

❖ Прозрачност на междуправителствените споразумения

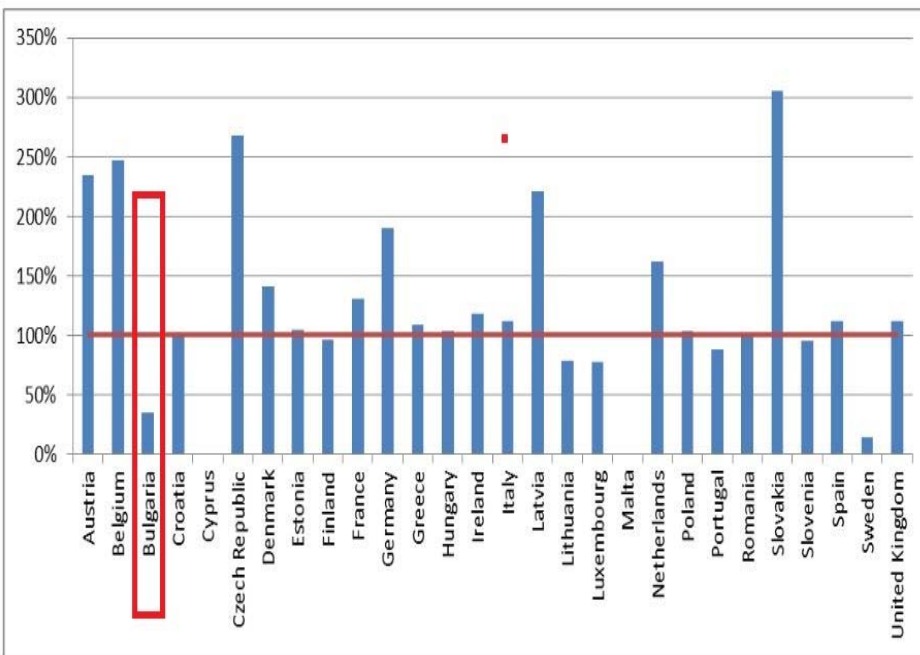
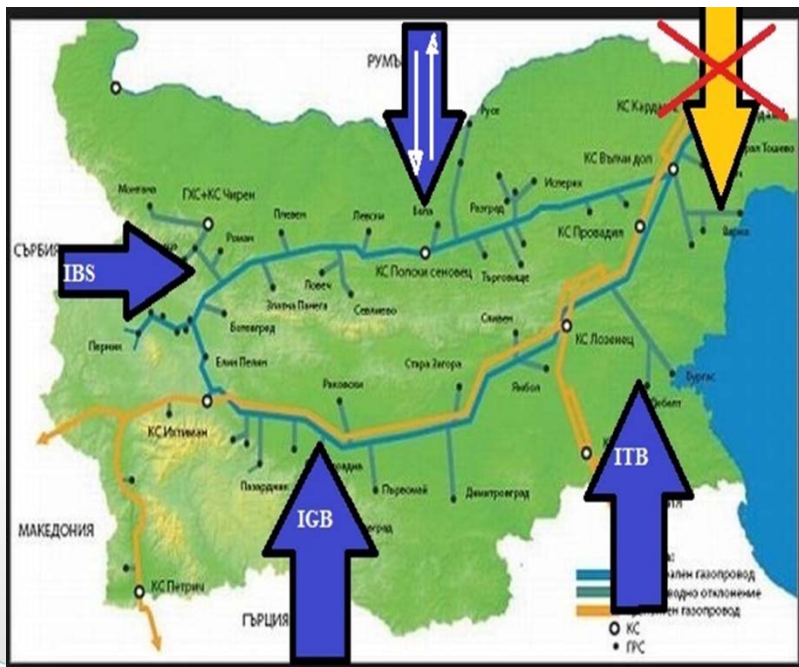
Диверсификация на доставки на газ - Правило N-1

Формула N-1

$$N - 1[\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max}} \times 100, N - 1 \geq 100 \%$$

Проекти от общ интерес за изграждане на междусистимни връзки - поне три източника на доставка на газ

Резултатите, изчислени по формулата N-1, трябва да бъдат поне равни на 100 %

Механизъм за гарантиране на доставките на газ

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/1938 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 октомври 2017 година относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010

3 нива

1. Ниво 1 – „ранно предупреждение“

2. Ниво 2 – „тревога“

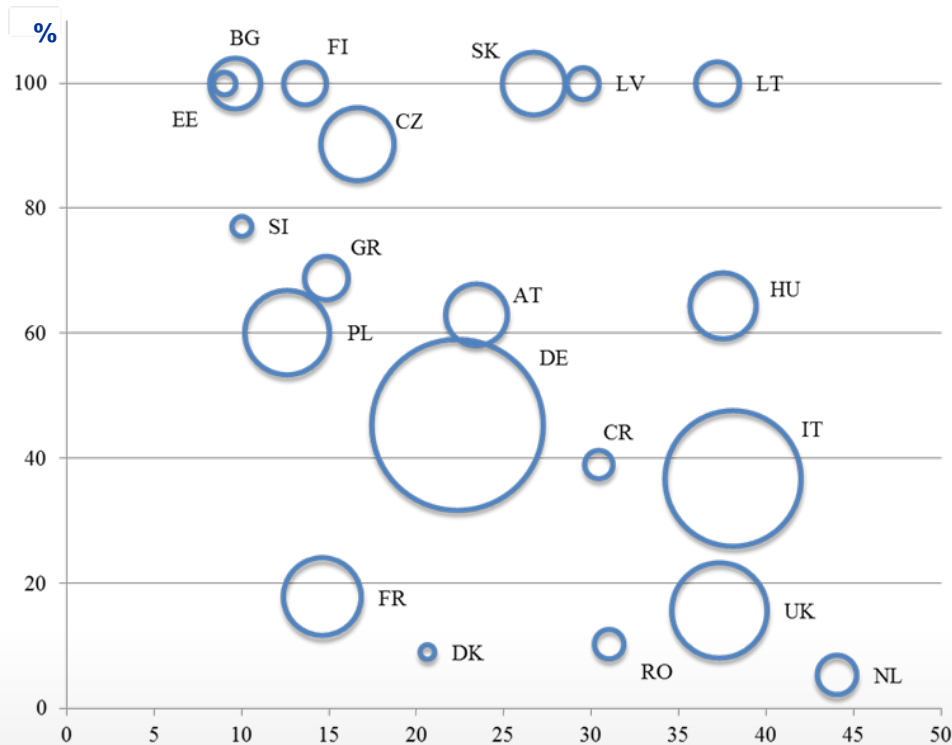
3. Ниво 3 – „извънредна ситуация“

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.280.01.0001.01.BUL&toc=OJ:L:2017:280:TOC

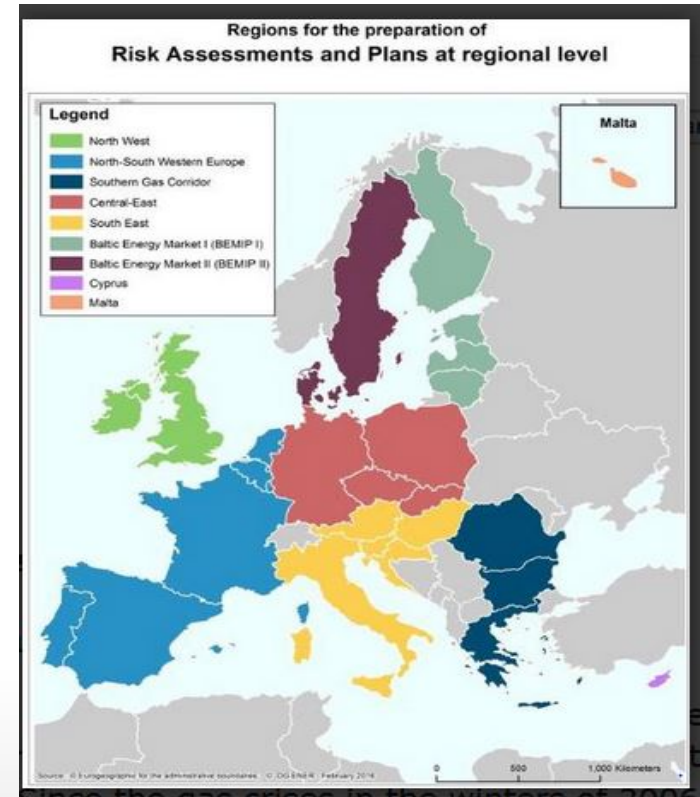

Механизъм за гарантиране на доставките на газ на регионално равнище

Зависимост на държавите членки от доставките на природен газ от Русия

Количество в милиарда кубични метра природен газ

Благодаря за вниманието!

Доц. д-р Иван Н. Иванов
Председател на КЕВР
